

PROPRIETARĂ-ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitet de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GHILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societăți lei 600.
Anunțuri și reclame după tarif.

Mă întreb

de Dr. N. Căliman

Mă întreb — și ca mine se întreabă multă lume — cam ce gândesc oamenii mari, care dirijează azi acest războiu pustitor, războiul lumii întregi? Nu mă întreb ce gândesc oamenii noștri. Acest lucru îl știu. Gândul lor este îndreptat către un singur țel: apărarea și recuperarea pământului românesc. A pământului nostru și nu al altora.

Dar către ce sunt îndreptate azi gândurile marilor conducători din alte țări și ai altor popoare? S'a început războiul pentru motive, în aparență, mici: recucerirea unor teritorii. S'a trecut la gândul spațiului vital, necesar pentru existența unor popoare. S'a lărgit apoi acest gând la organizarea unei Europe pe noi baze și după noi principii. Principiile nu prea erau stabilite și mai puțin spuse.

De cealaltă parte s'a început războiul pentru apărarea celor mici. S'a trecut la apărarea unor principii de libertate, ca să se treacă apoi la gândul organizării lumii întregi după principiile de libertate și să se ajungă azi la scopul final de victorie totală și capitulare fără condiții.

Acestea sunt gândurile mărturisite. Cele ascunse nu le putem ști nici dintr-o parte, nici din cealaltă.

Început războiul cu aceste gânduri și alimentat de ele, s'a ajuns la prăpădul de azi, la înclăstarea popoarelor din întreaga lume.

Eu însă mă întreb, cum va putea fi reorganizată o nouă Europă, în care nemulțumirea și ura fierb ca mustul în fermentație?

Și iarăși, întrebarea e pe buzele tuturor: Cum se va putea face organizarea lumii întregi pe principii de libertate, când unul din tovarășii acestei tabere are ca principiu de viață și de stat suprimarea oricărei libertăți?

Cum se va putea ajunge la o victorie totală și la capitulare fără condiții, când stau față în față puteri atât de extraordinar de mari?

Sunt simple întrebări, pe care și le pune fiecare om și la care nu cred că ar putea răspunde nici cei mai mari oameni ai zilelor noastre.

Am avut un războiu mondial. Pe lângă cel de azi a fost numai un pui de războiu mondial. Nimic n'a putut rezolva din litigiile popoarelor mari, care l-au purtat și care poartă și războiul de azi. Din contră. El a dat naștere războiului de azi. Și tot el a provocat și a lăsat în urma lui anarhia unei lumi întregi.

Și mă întreb iarăși: Dacă războiul de azi, cu toate pustirile lui, va dura mai mult decât poate dura răbdarea omenească, nu va avea cumva ca rezultat o anarhizare și mai mare, și mai răspândită, decât a avut războiul trecut?

Mă întreb: Nu cumva ar fi timpul ca marii conducători să asculte mai mult de șoaptele conștiinței și să-și îndrepte privirea către drumurile pe care rațiunea li le-ar putea arăta?

Sunt simple întrebări la care poate cei mari și puternici ar putea da un răspuns.

Imi scrie un învățător

de
Ion Colan

În lumea celor îngrămădiți cu poveri și în aceeași măsură înghețuiți de necazuri, dascălul satului a rămas mereu cap de listă.

Îl văd în vremi cântat de poeți; deci loc de cinste în literatură. Îl urmăresc în pagini glorioase de istorie, ca pe acel Gheorghe Lazăr care-a sfârșit istovit; deci loc în loja de onoare a neamului.

A fost un rege care-a spus că de n'ar fi rege, s'ar fi făcut învățător.

Politicienii l-au ridicat în slăvi, ca parlamentele să-l uite.

Dați cine n'a vorbit, cine n'a mărturisit că are la inimă problema dascălimii noastre, cine n'a promis ceva acestor *apostoli*, cum ne place să-i numim când ne trănestește priu cap să le mai pretindem o nimica toată de epuizantă activitate extrașcolară?

Am în față scrisoarea unui învățător. O port de zile întregi în buzunar și slova ei mă arde. Unul din „apostoli” îmi vorbește de mâncare.

De nu l-aș cunoaște, de nu i-aș fi văzut obraji ca lămâia și ochii în fundul capului, ca ai unui ostaș după atac, n'aș fi dat crezare scrisorii.

O servitoare la oraș se plătește cu 3500—4000 lei lunar, plus locuință, luminat, încălzit și masă, accesorii care încarcă bugetul familiei până la cel puțin 10.000 de lei.

Un învățător are 4800 lei salariu lunar de bază, din care scăzându-se impozitele și celelalte angarale, mai rămân 3778 lei, plus 1920 un princiar spor de scumpețe, plus încă un bacșiș de 1000 lei, adică un total de 6698 lei lunar.

Prin ce acrobație se poate trăi cu această sumă, să ne răspundă cei în drept.

Eu am fete la tipografie, cu patru clase primare, care fățuesc ziarul și primesc mai mult decât un învățător-apostol. Și primesc mai mult și pentru că omenia nu ne lasă să le dăm mai puțin, dar și pentru că Ministerul Muncii ne obligă, prin lege, cât să le plătim.

Adică așa: o fălțuitoare de ziar e protejată prin lege, iar un învățător care-și macină sufletul zi de zi pentru educarea neamului, acela nu poate fi protejat nici măcar cât un salahor.

Îți stă mintea n'loc.

În această situație, de răspunsuri, argumentări și justificări nu mai avem nevoie. Nu scriem ca să ni se răspundă, ci să se ia o măsură.

Zilele astea a apărut un decret prin care lucrătorilor tipografici li se urcă din nou salariul.

Bine procedeză Ministerul Muncii când, ținând seamă de indicele de scumpețe, vine cu o nouă sporire.

Dar pentru că și învățătorii au stomac, să li se aplice și lor măcar tariful celor din branșa artelor grafice.

Știați că satele brănene au până acum doisprezece — auziți? Doisprezece! — învățători căzuți pentru patrie?

Pe urmă: Știți că majoritatea ofițerilor de rezervă, aceia care conduc micile unități și pe care se razimă tot greul luptei, tot în învățătorii îl dau?

Ei, tot ei, mereu ei, își dau și sufletul și viața și nu cer țării decât asimilarea lor cu a celui mai necalificat lucrător.

Iar dacă nici atât nu se poate, să nu ne mai răcim gura elogiindu-i la zile mari în discursuri festive. Eu sunt incredințat că ei își vor face datoria ca și până acum, vor rămânea apostoli, ca pe vremea lui Isus, vor duce greul destinului lor, dar vor purta mereu în colțul gurii surâsul amar în fața tuturor celor ce nu le pot da decât discursuri.

Și ca să nu creadă cineva că vorbim despre azi, adăugăm: de soarta dascălimii noastre sunt vinovați toți culturalii noștri, toate regimurile. O enormă vină colectivă care uită mereu că, în ultimă analiză, cum e învățătorul satului, așa e și neamul.

Ultimul spor, acordat tuturor funcționarilor publici, nu schimbă situația.

Brașovul și pribegii munteni

de
N. Baboie

Brașovul a fost nu numai un mare centru comercial, în toate timpurile, ci și un loc de refugiu, pentru domni și boieri, în cursul mult sbuciumatei noastre istorii. Luptele dintre partidele politice, și mai ales războaiele interminabile dintre Austriei, Ruși și Turci au aruncat valuri-valuri de pribegii spre cetatea noastră ospitalieră.

Astfel în anul 1768, izbucnind un nou războiu ruso-turc, mulțime mare de boieri luară toiagul pribegiei și se adăpostiră în orașul nostru. Vreo 150 de familii fugare se aflau aici, ne spune cronicarul, „încât la urmă mai că nu era o casă în oraș să nu fie ocupată de străini, chiar până la 40 de persoane”.

Împăratul Iosif II, atunci coregent al mamei sale Maria Tereza, întreprinse,

în 1773, prima sa călătorie în Transilvania, pentru a cunoaște mai de aproape popoarele împărăției sale. Monarh luminat, Iosif II nutrea sentimente dintre cele mai nobile și mai umanitare față de poporul de rând, pe care voia să-l scoată cu orice preț din ghiarele asupritorilor.

Cunoscând astfel din propria experiență situația politică și socială din Transilvania, nimenea nu a caracterizat-o mai bine ca dânsul și în cuvinte mai lapidare: „Am văzut — ne spune el — o nobilime maghiară arogantă și tirană, un popor săsesc egolst și un popor valah asuprit și degradat la soarta de animal”. Dă instrucții administrației militare și civile să-și împlinească cu omenie datoria și să se lase de șicane, dispunând

ca pe viitor să primească în slujbe pe cei mai vrednici „fără deosebire de naționalitate și religie”.

Cu ocazia acestei călătorii a vizitat și Brașovul nostru, unde se afla mulțime de pribegi, între care și poetul I. Văcărescu. Informat împăratul de prezența atâtor boieri munteni trimise pe medicul său și-l invită la dânsul, în casa lui Mihail Fronius unde era găzduit. Tălmaciu fu, cu această ocazie, Ienăchiță Văcărescu ca unul ce știa bine italienește.

Mult s'au minunat boierii, ne spune poetul, de înfățișarea simplă și amabilă a împăratului care „purta o haină obișnuită de postav verde, cu o singură stea pe piept și „care vorbea slobod cu oricine despre orice, ceea ce un Fanariot dela noi ar fi găsit mai pe jos de demnitatea lui”. Împăratul își exprimă dorința ca pribegii să fie bine tratați și să li se dea voie să-și judece ei înșiși daraverile lor gospodărești.

La serata aranjată, în cetate, sus, au fost invitați și boierii cu jupănesele

De pretutindeni

Bacteriile anunță petrol

Petrolul se cunoaște din antichitate. Alexandru cel Mare folosindu-l ca doctorie, iar Grecii antici pentru ungerea carelor de luptă, sau aruncând mari cantități în apă, care erau aprinse de-a-lungul coastei când se apropia flota inamică. Intre timp importanța petrolului a devenit decisivă. La început aventurieri căutau petrol pretutindeni. Astăzi însă căutarea petrolului se face pe bază științifică, deducându-se existența zăcămintelor de petrol după existența unor anumite bacterii. Pentru a putea trăi, anumite micro-organisme au nevoie de hidrocarburi. Acestea se găsesc în petrol și se urcă în straturile dela suprafața zăcămintelor, unde formează un teren nutritiv pentru bacterii. Deci unde se găsesc astfel de bacterii, trebuie să se găsească și petrol. S'au creat laboratoare speciale care printr'un procedeu anumit analizează pământul pentru a constata existența acestor bacterii și prin aceasta a petrolului. Procedul este simplu, ieftin și rapid.

La microscop

Argument

— Fifi dragă, de ce nu mai pui niciodată rochia pe care ți-ai făcut-o luna trecută?

Fifi e o cuconiță nostimă, pieptănătă la modă, îmbrăcată la modă, fardată la modă, într'un cuvânt, așa de asemănătoare cu zeci și zeci de cuconițe nostime, încât aproape n'ai putea-o deosebi de celelalte dacă n'ar avea picioarele puțin strâmbe.

— Inchipuie-ți, ma chère, că nu mă lasă Giony s'o pun; zice că aș putea avea neplăceri dacă ies cu ea pe stradă, fiindcă e prea scurtă. Se pare că rochiile trebuie să coboare cu nu știu câți centimetri subt genunchi, și a mea se oprește cam tot cu atâția deasupra genunchiului.

— Bine, dar de ce ți-ai făcut-o așa de scurtă, tocmai tu? Întrebă prietena, subliniind sensul, cu o privire ironică spre picioarele lui Fifi.

Dar Fifi e fată bună, nu se supără când cineva face aluzie la micul ei defect.

— Păi tocmai eu trebuie să-mi fac rochiile mai scurte, fiindcă până la genunchi picioarele mele sunt nițel strâmbe, dar de-acolo în sus sunt impecabile. De ce să creadă lumea că sunt strâmbe până sus?

Matei Lupu

lor. Iosif II le-a acordat o deosebită atenție. Niciun boier, nicio jupâneasă nu a scăpat atenției împăratului. Cu I. Văcărescu, împăratul „luându-l de subțicara din stânga”, s'a întreținut îndelung. „Aceasta e cea mai fericită noapte ce am întâmpinat în lume de când m'am născut”, scrie cu atâta mândrie poetul în însemnările sale.

A doua zi, în 8 Iunie, boierii, cu mic cu mare, au asistat la parada militară și la plecarea lui Iosif II care, într'o trăsură deschisă încât toată lumea putea să-i vadă fața lui plină de bunăvoință, părăsi orașul.

Un an mai târziu, la încheierea păcii, boierii se reintoarseră și ei la vetrele lor.

Astfel s'au cimentat, în cursul vremurilor, legături dintre cele mai trainice între Brașov și „Țară”, cum atât de semnificativ și de evocator au numit Brașovenii întotdeauna patria-mamă.

Se împlinesc 3 ani dela omorrea sălbatică a protopopului

Aurel Munteanu

care a fost smuls din mijlocul convoiului de înmormântare și după crâncene maltratări îngropat în gunoiu în ziua de 10 Sept. 1940.

Lupta și moartea lui vor trebui să rodească libertatea întregului pământ românesc.

Parastasul pentru odihna lui sufletească se va oficia în ziua de 12 Sept. a. c. orele 11 $\frac{1}{2}$ a. m. în Biserica „St. Adormiri” din Brașov-Cetate.

Toți bunii Români și mai ales refugiații să nu uite a se ruga pentru odihna lui sufletească.

Cu două fețe

de I. Bozdog

Prin fața ochilor mei sufletești defilează fel și fel de figuri și o serie întregă de credințe legate de ele.

Despre Ianus Romanii credeau că are două fețe: una îndreptată spre viitor, iar cealaltă privind trecutul. El a fost purtătorul ceriului, care dimineața deschidea iar seara închidea porțile ceriului. De aceea se numea și deschizător (Patulcius) și închizător (Clusius) și era patronul ușii casei. Era închipuit cu două capete (Ianus Geminus și Bifrons). Cu fața bătrână căuta spre trecut, iar cu cea tânără spre viitor.

Dar Ianus a fost Zeu!

O altă figură, pe a cărei față este întipărită invidia, răutatea, sălbăticia dar și lasitatea. Ochii — seci, privirile frânate să nu tradeze mișcările interioare, colțul buzelor dresate pentru zămbet olimpic, pentru dispreț strivitor sau pentru picuri onctuoși pe învârtiturile limbii, care comandă gurii vorbe ponderate sau fulgerătoare, glas mîeros sau tunător, după cum e individul ce-i stă în față.

Această figură e expresia tot a două fețe.

Acesta însă este omul!

Imaginile acestea mi le-a stărnit darea de seamă a unui speaker dela un post de radio oarecare.

În aceeași zi se ținură trei mari întruniri în trei părți diferite ale țării.

Natural, în timpuri grele pui să vorbească mulțimilor oameni de greutate.

Și așa s'a întâmplat ca să vorbească trei granguri în aceeași zi și la aceeași oră!

Cel dela Vest, strâns de năduful zilei și de vedeniile zecilor de mii de stafii trimise în cealaltă lume în baza unei legături de prietenie, sufla spre vecini din limba-i încrestată numai miere, dragoste și dor de traiu în cea mai dulce tandreță.

Cel dela Nord, își netezea deasemenea barbișonul și burticica și scrutând peste marginea munților căuta să evoce dulcile clipe ale schimbului frățesc de daruri cu neamurile mai mari ale celor cărora le vorbea. Dragoste și frăție între națiile venite din aceeași străfunduri ale răsăritului.

Cel dela Sud-Est, încrunțat, războinic rostește rar și sacadat în fața celor supți de neazuri și rupți de foame: Aici sunteți fraților de atâtea veacuri, aici veți rămânea și, în ceasul încercării vă vom apăra, ca și acum 27, ca și acum 25 ani, — de hoții și tâlharii de vecini.

Și deși trei, — fiindcă doi s'au potrivit la vorbe, — au totuși numai două fețe!

Vieța bisericească din Vlădeni în veacul al XVIII-lea

de Pr. Alex. Florea

Sfârșit.

Cu toate acestea legătura cu biserica din România se menținea. Preoții de aici adeseori treceau munții și duceau colecte, aduceau cărți de ritual sau „faceau acolo slujbe.”

La 1780 este prins, ca unul care trece adeseori granița pentru acestea, un popa Todor din Vlădeni. Cineva îl pârșe pe acest preot și astfel i se face cercetarea trebuincioasă ordonată de guvern și deși Vlădărenii, ținând mult la acest preot, au făcut stăruitoare intervenții pentru eliberarea lui din închisoare, el trebuie să-și îndeplinească pedeapsa dată de magistrat de 3 luni temniță.

S'a găsit că în trecut Vlădărenii au avut la biserica lor câte 2 preoți, care întotdeauna s'au ridicat din familiile vrednice ale acestui sat.

S'a întâmplat adesea ca să fie hirotoniți din sat mai mulți preoți decât avea nevoie biserica și atunci se iscau adeseori frământări religioase, care se linișteau numai la intervenția neîndurătoare a conducătorilor de atunci.

Astfel la 1784, deși erau 2 preoți în subțică puși de mai înainte, ajunse și al 3-lea cu numele Dumitru Martin. Și cum ordinațiunile mai înalte, precum nici cei doi preoți în funcțiune nu îngăduiau al 3-lea preot, Episcopul Ni-

chitici îl numi pe acesta, ca fiind mai tânăr la Feldioara și Rodbav.

Cu toate intervențiile făcute de o parte din Vlădărenii care și ca neamuri țineau la acest preot, mutarea rămase, cu condițiunea ca îndată ce va rămâne un loc de preot vacant, va fi rechemat, ceea ce în adevăr s'a și făcut mai târziu. (Mon. Vlăd. I. Z. p. 2.)

În arhiva bisericii de aici găsim un registru de nașteri, în care pe la anul 1793 Decembrie 20 semnează ca preot popa Ion. Este primul registru formular tipărit și credem că la această dată au fost introduse primele registre de acest fel, căci preotul înscrie în el nașterile fără a ține seamă de indicațiunile rubricilor, semn că nu era familiarizat cu aceste normative de înregistrare și doar numai la al 7-lea caz de naștere începe a se îndemâna, cu vădită stângăcie.

Sfârșitul veacului al XVIII-lea îi găsește pe preoții din Vlădeni mereu în greutăți ce li se punu din partea domnilor de pământ. Deși ordinațiunile înalte sunau că preoții sunt scutiți atât de taxele de iobăgie cât și de orice zeciuială, Dillmond care a fost cel mai mare asupritor al Vlădărenilor, îi execută pe preoții de aici de taxa de 17 cr. „pentru recruții ce se vor asenta precum și pentru zeciuiala la 2 locuri pe care le foloseau cei doi preoți și pe care

PREDICI ÎN PUSTIU

Medicină preventivă

Vrem să explicăm azi, că: medicina preventivă valorează mai mult decât medicina curativă. Nu este grea explicațiunea, este mai grea aplicarea medicinei preventive, căci ne izbim de mii de obiceiuri greșite, de tradiții, credințe și dogme false.

E mult mai ușor, prin o vieță curată, să eviți bolile decât să le vindec. Acolo unde medicina preventivă a străbătut adânc în obiceiurile fiecărui cetățean, s'a putut ridica media de vieță dela 40 de ani, cât este bunăoară în Suedia. Deci greșit crede poporul nostru, că trăiești cât ți-e scris, căci propriu zis trăiești atât cât medicina preventivă îți ajută să te apropi de limita fiziologică a vieții care este de 100 de ani.

După părerea mea 3 sunt legile esențiale ale medicinei preventive, care ar trebui să intre în obiceiurile fiecăruia: legea respirației, legea digestiei și legea curățeniei și a deprinderilor tari.

Legea respirației sună așa: să respiri numai pe nas și cât de des, adânc, aer curat. Nasul e chemat să pregătească aerul, ce intră în plămâni. În vieța sedentară absorbim 8 litri de aer pe minut; la munca câmpului, la o fugă sau sport absorbim până la 80 litri de aer pe minut, deci de 10 ori mai mult. Numai așa este posibil să se aierisească bine toată suprafața plămânului nostru.

Legea digestiei precizează: nu mânca fără poftă de mâncare, nu mânca nicicând până la suprasaturațiune, la ultima masă cu 4—5 ore înainte de culcare. Dacă mesteci bine alimentele în gură, dacă respecți obiceiul binecuvântat de a-ți spăta dinții în fiecare seară înainte de culcare și dacă mai elimini în legătura cu legea digestiei și tutunul, și alcoolul, mai ales aperitivele pe stomacul gol, să fi sigur că ai făcut cea mai rațională medicină preventivă a stomacului tău și nu vei ști până la sfârșitul vieții ce înseamnă dispepsiile, ulcerule, gastritele, diareiele și toate bolile de stomac și intestine.

Legea curățeniei și deprinderilor tari ne poruncește: cei puțin odată pe săptămână baia ta caldă de curățenie, zilnic întrebunțarea apei reci, fie ca duș, fie ca frecție, sau baia întregului corp. Dacă dușul sau baia rece e de scurtă durată și faci repede mișcări de frecțiune, nu poți răci nici iarna; dimpotrivă, este cea mai minunată metodă de oțelire și de medicină preventivă.

Vedeți ce ușor se explică medicina preventivă, dar cât este de greu de a o pune zilnic în aplicare. Răspunsul este însă mare: câștigi 20—30 de ani din vieță, te poți bucura senin la bătrânețe de rodul muncii tale și ai mai mult decât oricând conștiința că ți-ai îndeplinit și tu pe această lume datoria, că ai putut fi de bun folos familiei, neamului și țării.

Dr. M. Suciu-Sibianu

biserica le obținuse dintr'o donație a unui bun creștin din loc.

La 1795 se găsește o astfel de plângere prin Protopopul Haines și la care magistratul îi dădu rezoluțiunea pe placul lui Dillmond. Nici nu se putea altfel, căci în vremea aceea pământul era al domnului și numai el putea dispune asupra tuturor schimbărilor de proprietate și folosire. „Chiar de ar fi acele ogoare libere de contribuțiune, nu urmează ca ele și de zeciuială să fie scutite.” (Cit. Op, pg. 32.)

Cu toate aceste soluțiuni impuse, litigiul nu se termină. Preoții I. Bozocca și I. Ursan, pe care îi găsim după registrele de naștere ce se păstrează în arhiva bisericii aici în acele vremuri, apelează mereu cauza.

Cu astfel de bucurii pentru vieța frământată a bisericii din Vlădeni se încheie veacul al XVIII-lea.

Cronica literară

Emil Giurgiuca :

Dincolo de pădure

Versuri. Ed. Fundația regală pentru literatură și artă. București 1943.

de Aurel Marin

Desprins de lângă locurile dragi, din acel ținut de dincolo de pădure, ținut rămas la străini, d-l Emil Giurgiuca, unul dintre cei mai cunoscuți scriitori tineri ardeleni, și-a adunat în volum ecurile sbuciumului sufletesc din înnegurata toamnă a lui 1940.

Poetul nu pregetă deci Spre miazănoapte și spre soare-apune, Durerea țării s'o cuprindă 'ntreagă.

Ia cu totul alt ton decât poezia unui Octavian Goga bunăoară; acest cântec de dor e semnificativ pentru generația noastră:

Coio 'n lungul văii către Dej Lunecă o sanie 'n vârtej, Da' nu-i sanie ci arătare. Voi mai face drumul ăsta, oare?

Au rămas acolo toți ai mei Pod de-argint întinde-aș pân' la ei.

Dar voi aștepta până la vară Când va da 'n Crăiasca frunză iară Și-o să ardă casa ulului In capătul Clujului.

Sentimentul acesta, atât de intim, este însă strâns legat de sentimentul obștesc:

Întoarce-m'ăș în sâlhă ta adâncă Să n'aud, să nu văd, să nu gândesc. Ori unde se ridică numai tângă De pe ogorul românesc.

Dincolo de albele văi aduce aceeași sfâșietoare tristețe, dar o încredere nouă izbucnește:

... din morminte 'nvia-vor pribegii Cenușa lor fără hodină Întoarce-și-o-vor la străbunele-altare.

Este foarte greu a cânta în versuri durerea unui neam. Identificarea cu soarta mulțimii deposedate de căminuri cere vibrații puternice de care nu orice liră este capabilă.

Pentru nealterata ei frumusețe literară cităm în întregime poezia Cântec în care se îmbină, într'un mod atât de fericit tristețea cu nădejdea, alături de mustrarea adresată lumii:

Bolnav de-amurguri mi-e cuvântul Și sufletu-mi nu-și vine 'n ori; Pe el mi-a înflorit pământul Și valea către Diviciori.

Acolo 'n val de ierburi, cerul Pe capu-mi crengile-și întinse Sub zarea fragedă ca mărlul, Mânându-mi gândurile-aprinse.

Când Someșul dormea alene Sub ale verii dulci catarguri, In stol de visuri-sânziene Băteam cu aripile 'n larguri.

Azi toate câte le-am cuprins In mine dorm ca 'n țințirim Și umblu ca un rug aprins Pin mincinosul Rusalim.

Astfel umblăm prin lumea acestei cărți de basm, pe Țibleș și către Reteag, în codrii Lăpușului sau în mijlocul Câmpiei transilvane sau pe drumul lung al Clujului.

Cât de stăruitor este acest îndemn patern către ținutul de dincolo de pădure se desprinde și din acest Tot mai departe:

Tot mai departe sunt de sfânta zi, Tot mai străin de duhul verii gureș, Odată poate ne vom regăsi In aurul Câmpiei de pe Mureș.

Am cita, pentru a exemplifica și calitățile de pictor al locurilor natale, Odată, Pe câmp sau lungul poem Cântăți-mi plaiuri line. Sunt, de sigur, multe

pagini de iubire închinată Ardealului de unul din poezii săi de frunte.

După întâiul ciclu al cărții, intitulat atât de sugestiv Cântarea durerii, urmează Ceasuri de taină. Sunt confesiuni lirice, scrise într'un stil simplu dar de sigură vocație artistică.

Exemplificăm cu această mică bi-juterie.

Creanga deasupra mea Mai credincioasă e decât femeia; Vânturile o iau, o îmbie, Dar ea rămâne 'n locul care i-a fost

La urmă când văzduhu-i lniștit, S'apleacă în tăcere peste fruntea mea. (Creanga)

Un gând luminos îndreaptă poetul și către ținuturile însoțite ale Italiei, dar repede revine la zările țării sale.

Al treilea ciclu, Chemarea Copilăriei, e un nou prilej de amintire a unor plaiuri după care inima ne sângerează.

Mal adormiți-mă, odată, zâne, Să mă trezesc sub cerul de cicoare In satul meu învălmășit în grâne Ce bat Câmpla cu aripi de soare,

care, cu dor, acest non aed. Imaginile din copilărie se împletesc cu amintirile de azi, într'un joc minunat al spiritului.

Ultimul ciclu, Intunecata chemare, readuce ecoul primelor stiluri, odată cu unele preocupări de a atenua tristețile acumulate.

In volumul Dincolo de pădure sunt cuprinse însă și alte poezii, cu care d-l Giurgiuca ne-a obișnuit, în care poetul diafan nu se desminte.

Deși rod al unor împrejurări de vremelnice tristețe, cartea aceasta va rămâne prin accentele de sinceritate ca și prin arta autorului de a reda aceste accente.

Fără a fi vehement protestatar, sentimentele sale ne având vibrații de lungă durată în timp, d-l Emil Giurgiuca e totuși un cântăreț al neamului, demn de întreaga noastră luare aminte.

Elevii din Vlădeni în mijlocul răniților dela Spitalul Z. I. Nr. 162 Brașov

Elevii din Vlădeni ce urmează diferitele școli secundare, au pregătit în vara aceasta programe foarte frumoase pentru diferitele sezători culturale ce le-au dat în satul lor natal.

Gândindu-se, cu aleasă recunoștință și la răniții ce sufăr în spitale, s'au deplasat în ziua de 24 August a. c. la Spitalul Z. I. Nr. 162 Brașov, unde prin coruri, poezii și piese teatrale au descoperit fruntea bravilor ostași.

Gestul acestor silitori elevi a făcut cea mai bună impresie și după cum precizează D-l Medic șef al Spitalului în scrisoarea de mulțumită: „Ostași au fost adânc mișcați de gestul lor patriotic și li se împărtășește toată recunoștința pentru frumoasa producțiune teatrală și corală”.

Facem mențiune despre această frumoasă inițiativă și aducem laude meritate sângulnicșilor elevi ce au făcut parte din această echipă.

Abonații

sunt rugați să ne încunoștințeze ori de câte ori nu primesc ziarul regulat. Dela tipografie expediția se face normal dar, se vede treaba, pricina neprimită la timp sau de loc, în altă parte trebuie căutată.

Și o vom căuta.

Vești din Basarabia

Guvernământul Basarabiei pentru a veni în ajutorul sinistraților a organizat o colecție, la care până în prezent, datorită energiei cu care au lucrat echipele de colectare s'a strâns suma de peste 10.000.000 lei iar cetățenii răspund cu căldura sufletului la apelul lansat.

Registre noi pentru școli. Toate registrele și imprimatele școlare s'au modificat, interzicându-se folosirea celor vechi dela 1 Septembrie 1943. Prețul acestor registre se va comunica ulterior. Aprovizionarea cu caiete se va face prin Monitorul Oficial, care livrează caiete mai avantajos decât în comerț, unde se face o speculă nerușinată, ajungând un caiet care costa 1 leu la prețul de 6-7 și chiar 8 lei.

In felul acesta și copiii săracii vor avea puțința să-și procure rechizite școlare.

Premierea învățătorilor care se vor distinge în campania de culegere a plantelor medicinale.

Directoratul învățământului din Basarabia a trimis o circulară inspectoratelor școlare de plasă și circumscripții în care dă o serie de norme, în legătură cu culegerea plantelor medicinale, arătând că se vor acorda diplome școlilor care se vor distinge în colectarea plantelor medicinale, iar învățătorilor insigne speciale.

M. Postolache

Publicațiune

Se aduce la cunoștință celor interesați, că în ziua de 15 Septembrie 1943, la orele 10 dim. se va ține la Cabinetul Dirijntelui Oficiului P.T.T. reședința Brașov I, o tratare prin bună învoială pentru vânzarea a 3000 Kg. hârtie maculatură, ce se găsește depozitată în subsolul oficiului.

Tratarea se va ține cu respectarea tuturor dispozițiilor relative la ținerea licitațiilor publice cuprinse în Suplimentul Buletinului Telegrafo-Poștal No. 1 din 1-15 Ianuarie 1938 pagina 210.

Concurenții vor depune în plic separat sigilat odată cu oferta sigilată și o garanție de 5% pînă valoarea ofertei în numerar, efecte de stat sau sub recepția Casei de Depunerii.

Dirijntele Reșed. Brașov Dr. Olteanu

Știri sportive

In zilele de 2 și 3 Octombrie a. c. vor avea loc în orașul nostru două mari manifestări sportive, cu caracter naționale, la care, de data aceasta, au cuvântul motocicliști și cicliști.

1. Se va alerga „Circuitul Ardealului”. O distanță de 448 km. pe următorul traseu: Brașov - Sighișoara - Blaj - Alba-Iulia - Sibiu - Făgăraș și Brașov. La această probă ciclistă se speră că vor lua parte toți cicliștii remarcabili din țară.

2. Se va alerga deasemenea „Circuitul Brașovului” — în jurul parcului comunal, și va fi alergată de trei categorii de motociclete și anume: motorete, motociclete sport și motociclete curse.

Aceste manifestări sportive vor fi organizate de Regionala sportivă Brașov.

Cinema „ARO”

prezintă dela 8 Sept.

Așa vreau să trăiesc

cu celebrul tenor

FERRUCCIO TAGLIAVINI SILVANA IACHINO CARLO CAMPANINI

Camera de Comerț și Industrie Brașov

Prospect

la deschiderea seriei a IV-a a Cursurilor practice de pregătire, completare și perfecționare a cunoștințelor pentru

FUNCTIONARII

Industriali, comerciali etc. — din anul școlar 1943-1944 — sub patronajul

Camerei de Comerț și Industrie Brașov

Materiile de predare:

1) Dactilografie (sistemul orb cu 10 degete și clapele camuflate.) 1) Stenografie a) începători; b) avansați. Sistem simplu, rapid și ușor de învățat.

3) Contabilitate generală. Noțiunile pentru studiul comerțului și contabilitate. a) începători; b) avansați.

4) Limba Română. Revizuirea cunoștințelor gramaticale și sintactice. Noțiunile de stil, compoziție și corespondență comercială română.

I. Condițiunile de înscriere

Taxa de înscriere Lei 250, plătită la înscriere.

Taxa de materie Lei 4000, plătită în 2 rate. (Rata I-a Lei 2000 la înscriere, iar rata II-a Lei 2000 la 1/II. Pentru întrebunțarea mașinei de scris Lei 1000, pe lângă taxa de materie.

II. Cei înscriși la dactilografie sunt obligați a urma și cursul de limba română.

III. Orele de curs pentru fiecare materie vor fi cu 2 ședințe săptămânale, fiecare de 60 minute.

Zilele și timpul din zi al acestor ședințe se vor stabili de comun acord cu elevii înscriși la curs.

IV. Elevii cursușii înscriși la dactilografie pe lângă orele teoretice (2) săptămânale, sunt obligați a face și practică 2 ore la zi la mașina de scris. (Aceasta pentru obținerea rapidității și corectitudinii în scris, ca fond și formă.)

A. Înscrierile încep luni, 10 Septembrie 1943, la Camera de Comerț și se primesc în fiecare zi în orele de birou (8-12) până la 12 Septembrie 1943.

B. Cursurile încep la 20 Septembrie 1943 și se termină la 30 Mai 1944.

C. Celor cu frecvență regulată și care dovedesc spor și muncă serioasă, li se vor elibera certificate de către Camera de Comerț Brașov.

D. Cursurile se țin în palatul Camerei de Comerț și se predau de profesorii de stat cu pregătire serioasă și cu scopul bine determinat a ajuta la ridicarea elementului românesc.

Brașov, 2 Septembrie 1943.

Președinte: Ing. Ion Ionică Secretar: C. Bobancu

Directorul Cursului: Nicolae Benchea Asistent al Academiei Com.

Cinema „Astra”

Dela 8 Sept.

PREZINTĂ PE

Emil Jannings

în comedia

Inimă veșnic tânără

cu: MARIA LANDROCK VIKTOR DE KOWA WILL DOHM ELISABETH FLICKENSCHILDT HARALD PAULSEN

Bucătăreasă La internatul Liceului de fete „Principesa Elena” din Brașov, este vacant postul de bucătăreasă; condițiunile de primire se pot vedea la cancelaria școlii între orele 8-1 și 4-6.

Informațiuni

Donație

„Casina Română“ a donat, în loc de flori, cu ocazia încetării din viață a valorosului ei membru în comitet Dr. E. Curta, suma de lei 4000 pentru fondul Căminului refugiaților ardeleni.

Teatrale

Miercuri 8 Sept. a. c. la orele 8 $\frac{1}{2}$ seara se va reprezenta în sala „Reduta“ comedia „Vitamina M“ de Nicușor Constantinescu. Publicul va avea prilej să petreacă o seară senină, delectându-se în jocul actorilor Timică, Mișu Fotino, a actriței Silvia Dumitrescu și a altora.

Bilete se pot reține la agenția teatrală Maria Băcilă. Telefon Nr. 35-37.

Sporirea indemnizației de scumpete și a ajutoarelor funcționarilor publici

Cu începere dela 1 Septembrie c. salariații publici vor primi o nouă indemnizație de scumpete lunară de 30% aplicată la salariul brut adunat cu indemnitatea de scumpete acordată la 8 Noembrie 1942.

De asemenea, alocațiile de familie pentru funcționarii publici se sporesc cu 50%.

S'a mai aprobat ca salariile funcționarilor particulari să poată fi mărite de întreprinderile comerciale și industriale cu de cel mult de trei ori și jumătate, luându-se ca bază salariul plătit în luna Decembrie 1939.

Școala de conducători de automobile

În conformitate cu ord. M.A.N. Dir. Sup. a Motomecanizării Nr. 350585/1943, înscrierile la școala de cond. de automobile din Brașov str. Spitalului Militar Nr. 7, pentru seria de curs 1 Octombrie — 31 Decembrie 1943, se primesc numai până în seara zilei de 30 Sept. 1943.

Biblioteca „Astra“ Brașov cumpără fie ani compleți, fie numeri răsleți din „Foia pentru minte, inimă și literatură“ apărută la Brașov între anii 1838-1865.

Incepe activitatea premilitară și extrașcolară

Activitatea premilitară și extrașcolară în Municipiul Brașov se reia după data de 15 Septembrie a. c.

Intregul tineret se va prezenta după această dată la subcentre în zilele în care au urmat ședințele, până la slășitul luni Iunie a. c.

Părinții și patronii sunt rugați a sfătui și chiar a urmări pe fiii și fiicele lor, sau pe angajații lor să frecventeze cât mai regulat aceste ședințe, controlând lunar carnetele de identitate ce tânărul (tânără) este obligat a-l avea asupra sa.

Aceasta este necesar pentru ca pe viitor să se evite neplăcerile prin aplicarea sancțiunilor celor ce absentează dela ședințe.

Cronica Războiului

MESAGIUL PAPEI

Mesagiul Papei Pius al XII-lea, transmis dela postul de radio Vatican întregii omeniri, a stârnit largi ecouri în rândurile tuturor națiunilor, dar mai ales în rândurile Italianilor. Cuvântul Papei vine să reimpărtășească credința în pacea care a fost alungată de pe pământ și care este acum dorită de lumea întreagă.

Presa italiană se ocupă pe larg de discursul Papei și își exprimă părerea că el va găsi înțelegere la poporul englez al cărui conducători s'au pronunțat în nenumărate rânduri că Anglia luptă împotriva regimului fascist și nu împotriva Italianilor. Or, logic ar fi fost ca în momentul în care regimul fascist a căzut, armata engleză și în special aviația să nu mai provoace valurile de durere asupra poporului italian care n'are nicio vină de izbucnirea războiului.

Ziarul „Giornale D'Italia“, scrie: „Cuvântul Papei s'a ridicat ca un sunet curat, singur, printre atâtea glasuri cu sunete nesincere și false. El singur printre atâtea păstori de popoare are dreptul să se ridice pentru a protesta împotriva grozăviilor celui mai dezolant și mai trist războiu din câte a cunoscut istoria vreodată. Drept care îi este conferit de coerența protestului care repetă azi sentința de condamnare care a dat-o ieri.“

După ce vorbește despre indignarea și durerea Pontificului în fața grozavului carnagiu de astăzi, ziarul continuă: „Există însă o deosebire între ieri și astăzi. Ieri vocea Papei se ridica solitară, și în tăcerea libertății noastre înăbușite el ajuta prin cuvântul său nu numai pe victimele ororilor războiului, ci și pe victimele tăcerii forțate. Le ajuta pentru a putea suporta înăbușirea unei complicații morale impuse, care tortura în același timp și sentimentele de pietate creștină și pe acela de milă față de patrie. Astăzi însă este altceva: barbaria este exercitată împotriva acelor care au recuzat libertatea și au doborât regimul care vreme de atâtea ani încălcase această libertate“. Ziarul își exprimă speranța că trebuie să se găsească un glas care să protesteze de pe chiar băncile Parlamentului englez, așa cum s'a produs după războiul anglo-bur.

„Ne așteptăm ca cel puțin azi — încheie ziarul — ca la ecoul cuvintelor Pontificului roman să vibreze conștiința unui englez în unison cu aceea de altădată, pentru a impune un elan de protest împotriva distrugerilor Europei.“

Cerem în numele onoarei și a libertății, în numele credinței în această libertate, ca cel puțin unul din bărbații din Parlamentul englez, sau un simplu om de pe stradă să rostească, împreună cu Papa, cuvântul de condamnare“...

Apelul ziarului italian nu mai are nevoie de niciun comentariu.

Italia se ridică împotriva felului în care este dus războiul de către Anglia. Trebuie să se ia în considerare faptul că în Italia s'a produs o schimbare

fundamentală care permite actualilor conducători, în frunte cu mareșalul Badoglio, să ceară statului englez, care se afla în luptă cu regimul fascist, nu cu Italia, să curme atacurile îndreptate cu o vrășmășie nemaipomenită împotriva monumentelor de artă și deci a civilizației milenare a Europei.

Ecoul produs de discursul Papei în presa engleză se rezumă la o telegramă transmisă din Lisabona de corespondentul diplomatic al agenției „Reuter“. Apelul Pontificului în favoarea păcii va avea simpatie pe lângă popoarele tuturor țărilor. Dar — afirmă comentatorul — chestiunea de a se ști dacă pacea va veni sau nu înainte de sfârșitul anului, așa după cum Papa se roagă să se întâmple, depinde de vremea necesară națiunilor unite pentru a-și ajunge scopul lor.

După „Daily Telegraph“, „Papa se roagă pentru o pace de durată și dreaptă, dar oricare pace care nu ar duce la absoluta distrugere a celor care au declanșat războiul, ar pune în pericol construirea unei lumi spre care Papa își întoarce privirile sale“.

Și pentru „Yorkshire Post“, mesagiul Pontificului este un apel ca războiul să se sfârșească chiar anul acesta; dar, subliniază ziarul englez, nu ar fi mai mare nebulie decât faptul de a ne grăbi spre o pace neconcludentă numai din dorința de a nu mai continua războiul până la justa sa încheiere“.

În fine „Daily Telegraph“ precizează că o conciliere frățească, așa precum o dorește Papa, nu se va putea produce decât prin predarea fără condiții a tuturor acelor care au hotărât acest războiu împotriva omenirii“.

Comentariile de presă asupra discursului Papei vin odată cu răspunsul pe care d-l Eden l-a dat guvernului italian cu privire la declararea Romei de oraș deschis. D-l Eden a declarat că Anglia și Statele Unite vor respinge nota guvernului Badoglio, deoarece condiținea esențială pentru recunoașterea Romei ca oraș deschis este să se elimine din acest oraș tot ceea ce ar fi util efortului de războiu al puterilor Axei. Or, această problemă a făcut obiectul unui interesant comentariu al cancelarului Iohan Simon, care este de părerea că va fi foarte greu ca Roma să fie protejată de atacurile aeriene prin declarația făcută de guvernul italian. Este aproape imposibil, a adăugat Iohan Simon, să fie transportate aiurea nu numai ceea ce constituie guvernul, dar mai ales toate instalațiile stabilimentelor de importanță militară.

Din toate acestea rezultă că eforturile guvernului italian de a salva Roma au fost zădarnice, iar apelul Papei, deși a produs impresie, el nu va avea rezultatul la care lumea creștină, dornică de pace, se aștepta. Anglia și America vor continua războiul așa precum l-au conceput și așa precum se crede că va lua sfârșit: „prin capitulare“. Se va vedea până la urmă care dintre parteneri se va întoarce la propunerea făcută de celălalt...

Pretenții sovietice

Victoria finală este în cumpănă. Sovieticii se cred totuși stăpâni pe situație și acest fapt îi îndeamnă să-și concretizeze pretențiile prin acte care de abia acum vor da de gândit anglo-americanilor. Odată cu terminarea campaniei din Sicilia, Moscova și-a formulat pretenția de a avea un reprezentant care să protejeze populația insulei... Din acest fapt se pot trage două concluzii: Rusia Sovietică vrea de pe acum să pună stăpânire pe anumite spații din

Europa prin canalizarea populației spre doctrina comunistă; Moscova se teme ca nu cumva spațiile din Mediterana și Balcani, din moment ce vor fi cucerite, să fie și stăpânite de anglo-americani. Și într'un caz și în altul cererea Moscovei este o pretenție care pune la grea încercare pe anglo-americani a căror reacțiune nu a fost simțită încă.

De altfel la împlinirea celor patru ani de războiu presa germană consideră amenințarea Eu-

de **Mardare Mateescu**

ropei de către bolșevici ca aceea a lui Attila sau aceea a lui Ghinghishkan, astfel că statelor aliate Germaniei nu-i rămâne decât să învingă. Cu această ocazie se compară țelurile de războiu ale Germaniei cu acele ale aliaților. Germania dorește crearea de mari spații, în care toate statele să fie parteneri egali; aliații însă, împart lumea în sfere de interese, pe care să le exploateze numai în interesul lor. Sfera de influență sovietică se întinde până la Oder și cuprinde întreaga Polonia, o mare parte din Germania Sud-Estul european și statele, balcanice.

În privința aceasta cercurile neutre din Berlin își exprimă părerea că d-nii Eden, ministrul de externe britanic, Winant, ambasadorul american și Maisky, comisarul de externe sovietic, pregătesc o mare conferință anglo-americano-sovietică, la care se vor fixa, printre altele, și limitele sferelor de interese ale acestor state.

Se pare că reluarea conferinței dintre d-nii Roosevelt și Churchill va avea ca obiect și această problemă importantă, în urma consultărilor avute cu Moscova, precum se va discuta de asemenea și problema Italiei.

Mersul războiului

Se recunoaște că a doua debarcare anglo-americană în Calabria a reușit. Debarcarea s'a făcut de către detașamentele destul de considerabile din armata a 8-a britanică, la Sud de Reggio.

Cercurile din Berlin precizează că această operațiune n'a constituit o surpriză deoarece se mai făcuseră asemenea încercări în zilele dinaintea debarcării. Forțele aliate care au trecut în Calabria sunt de puterea unei divizii.

Tupele italiene și germane s'au retras pe poziții din interiorul peninsulei. Până acum nu au fost decât slabe ciocniri.

Pe frontul de răsărit se dau lupte inversunodate în arcul Orelului.

În ultimile zile forțele germane au reușit să încheie cu deplin succes bătăliile începute acum două săptămâni. Forțele germane din acest sector au fost comandate de feldmareșalul Kluge și generalul de armată Model.

În regiunea bazinului Donețului, Harcov și Viasma, sovieticii au dat atacuri disperate care au fost respinse. În aceste lupte sovieticii au pierdut dela 2-5 Septembrie 165 avioane. La Mius și Capul de pod Cuban sovieticii au slăbit atacurile. Se crede însă că ei pregătesc altele. Trupele române și germane au luat măsurile necesare unei reușite apărări“.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRASOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
Tl. 1513

Abonamentul anual **Lei 400**
Autorități și Societăți **Lei 800**
Membrii „Astrii“ din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord **Lei 200**